

STATISTIK OVER RØNTGEN- BEDØMMELSER I 2016

For år tilbage bragte DKK en statistik over det foregående års røntgenbedømmelser i marts-nummeret af HUNDEN. Med udviklingen af hundeweb er det blevet muligt for hvert enkelt medlem at trække forskellige data og statistikker ud, og det var en af grundene til, at DKK ophørte med at bringe en årlig artikel om emnet. Der er dog flere, der har givet udtryk for at de savner artiklen, og derfor bliver den nu taget op igen med et nyt format

TEKST: HELLE FRIIS PRÖSCHOWSKY, DYRLÆGE, PH.D., SPECIALKONSULENT I DKK
FOTO: ASGER WENCK OG SHUTTERSTOCK

Over halvdelen af de berner sennenhvalpe, der fødes hvert år, bliver HD- og AD-fotograferet.

DKK får udført røntgenbedømmelser for tre forskellige ledsygdomme: hofteledsdisplasi (HD), albueledsdisplasi (AD) og osteochondrose i skulderleddet (OCD). Det er højt specialiserede dyrlæger på Universitetshospitalet for familiedyr, der bedømmer de billeder, der indsendes fra de praktiserende dyrlæger. Billederne sendes direkte fra dyrlægen til KU/SUND, og bedømmerne taster selv resultaterne ind i hundeweb uden DKK's medvirken.

Forud for optagelsen af røntgenbilleder hos dyrlægen skal hundens ejer købe en rekvisition. Rekvisitionen skal bl.a. sikre, at også de mindre gode resultater kommer ind i systemet. Ved at købe en rekvisition har man desuden betalt for bedømmelsen på KU/SUND.

Alle racer kan i princippet blive fotograferet for HD, AD og OCD, men det er langt fra relevant for alle. De såkaldt chondrodystrofe racer (gravhund, bassethund, shih tzu, coton de tulear m.fl.) har f.eks. en lidt afvigende anatomi i hofter og albuer, der kan gøre det sværere at vurdere billederne ud fra de samme kriterier, som hunde uden denne form for "dværgvækst".

Krav og anbefalinger

I knap 70 racer er der krav om, at begge forældredyr er HD-fotograferede, for at afkommet kan få stambog. Herudover er der 17 racer, der har HD-fotografering som en del af deres avlsanbefalinger. Hvis begge forældredyr opfylder racens avlsanbefalinger, får afkommet

>>>

HD Hofteledsdisplasi er en lidelse, hvor lårbenhovedet og hofteskålen ikke passer sammen, som de skal. Hunde med HD kan halte pga. smerter, de kan have svært ved at rejse sig op, når de f.eks. har ligget og sovet, eller de kan "slingre" i bagkroppen, når de bevæger sig. Der er dog også hunde med HD, der næsten ikke udviser nogen kliniske symptomer. HD inddeles i fem grader (A, B, C, D og E), alt efter hvor alvorlige forandringerne er.

AD Albueledsdisplasi er en samlet betegnelse for flere forskellige lidelser i hundens albueled. Fælles for de forskellige lidelser er, at de kan give anledning til slidgigt i albueledet og dermed smerter. Ved slidgigt forstås en lidelse, hvor ledbrusken er mere eller mindre ødelagt, og hvor der rundt omkring i leddet er dannet nyt knoglevæv. Symptomerne starter typisk i 4-5-måneders alderen med stivhed i forbenene især efter hvile. Hunden kan få en stiv gang, hvor forpoterne er drejet let udad, og hvor albuerne holdes tæt ind til brystkassen. AD inddeles i fire grader (0, 1, 2 og 3), alt efter hvor alvorlige forandringerne er.

OCD Osteo-Chondritis Dissecans er en lidelse der medfører en unormal udvikling af ledbrusken. Brusken kan løsne sig fra det underliggende knoglevæv og danne såkaldte "ledmus". OCD kan medføre halvhed og udvikling af slidgigt i de led, der er påvirket. DKK's bekæmpelsesprogram for OCD gælder udelukkende skulderleddet, men OCD kan også ses i andre led. OCD har kun to kategorier: fri eller påvist.

Fælles for **HD**, **AD** og **OCD** er, at de er arvelige lidelser med såkaldt "polygen" eller "multifaktoriel" baggrund. Det betyder, at det er den samlede virkning af mange forskellige gener plus det miljø, hunden vokser op i, der afgør, hvordan sygdommen udvikler sig.

Basis Plus-stambøger, der bærer teksten: "Denne hund er avlet efter specialklubbens og DKK's avlsanbefalinger".

AD-fotografering omfatter færre racer; 19 racer har det som krav for stambogsføring, mens 10 har en anbefaling om kendt AD-status. Status for OCD er kun et krav for grosser schweizer sennenhund, men der er efterhånden en del racer, der får taget billeder for både HD, AD og OCD, når hunden alligevel er lagt i narkose og ligger under røntgenapparatet. Find de enkelte racers avlsrestriktioner og avlsanbefalinger på DKK's hjemmeside under fanen "For opdrættere".

Udvikling i antallet af fotograferinger

Tabel 1 viser udviklingen i antallet af røntgenbedømmelser af DKK-hunde over de sidste fem år. Det samlede antal røntgenbedømmelser

for HD, AD og OCD ligger og svinger mellem ca. 6.500 og 6.700 pr. år. Selvom røntgenfotografering for HD og AD er blevet en frivillig avlsanbefaling i flere racer, har det ikke haft nævneværdig indflydelse på antallet af bedømmelser. Status for HD og AD i de racer, der har flest bedømmelser, er angivet i tabel 2 og 3.

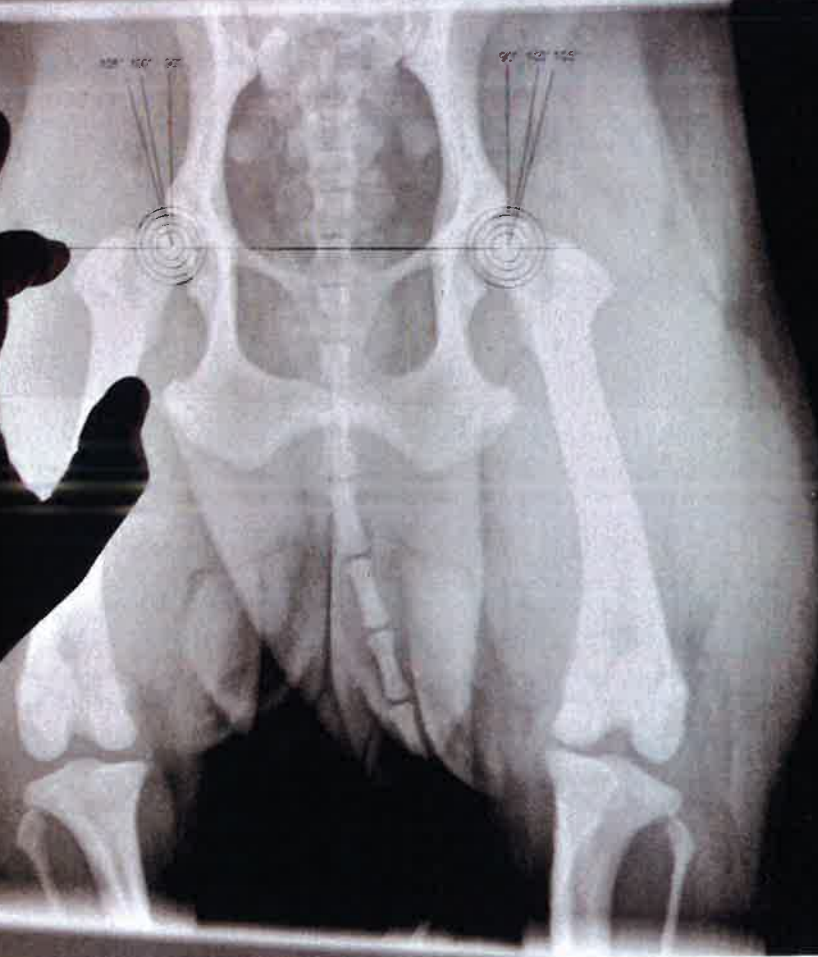
For racer med flere end 50 årlige HD-fotograferinger er det muligt at få beregnet et HD-indeks. I indekset indgår oplysninger fra alle fotograferede slægtninge, sammen med hundens egen status, for at beregne en såkaldt "forventet avlsværdi". Den siger noget om, hvad man kan forvente af afkommet, hvis den pågældende hund bruges i avl. Tallet udregnes i forhold til hele racens gennemsnit, der sættes til 100. Hvis gennemsnittet af moderens og faderens HD-indeks er over 100, vil man forvente, at deres afkom bliver bedre end gennemsnittet.

>>>

” Det samlede antal røntgenbedømmelser for HD, AD og OCD ligger og svinger mellem ca. 6.500 og 6.700 pr. år.

Alle HD-, AD- og OCD-billeder fra DKK-hunde bedømmes på Universitetshospitalet for familiedyr ved KU/SUND (tidligere Landbohøjskolen). Billederne sendes direkte fra den fotograferende dyrlæge til bedømmerne, uden at DKK er involveret.

Højre

Bedømmelser	2012	2013	2014	2015	2016
HD	3.560	3.526	3.439	3.407	3.404
AD	2.563	2.692	2.583	2.549	2.628
OCD	440	505	499	706	680
Sum	6.563	6.723	6.521	6.662	6.712

Tabel 1. Antal årlige røntgenbedømmelser af DKK-hunde over de sidste 5 år.

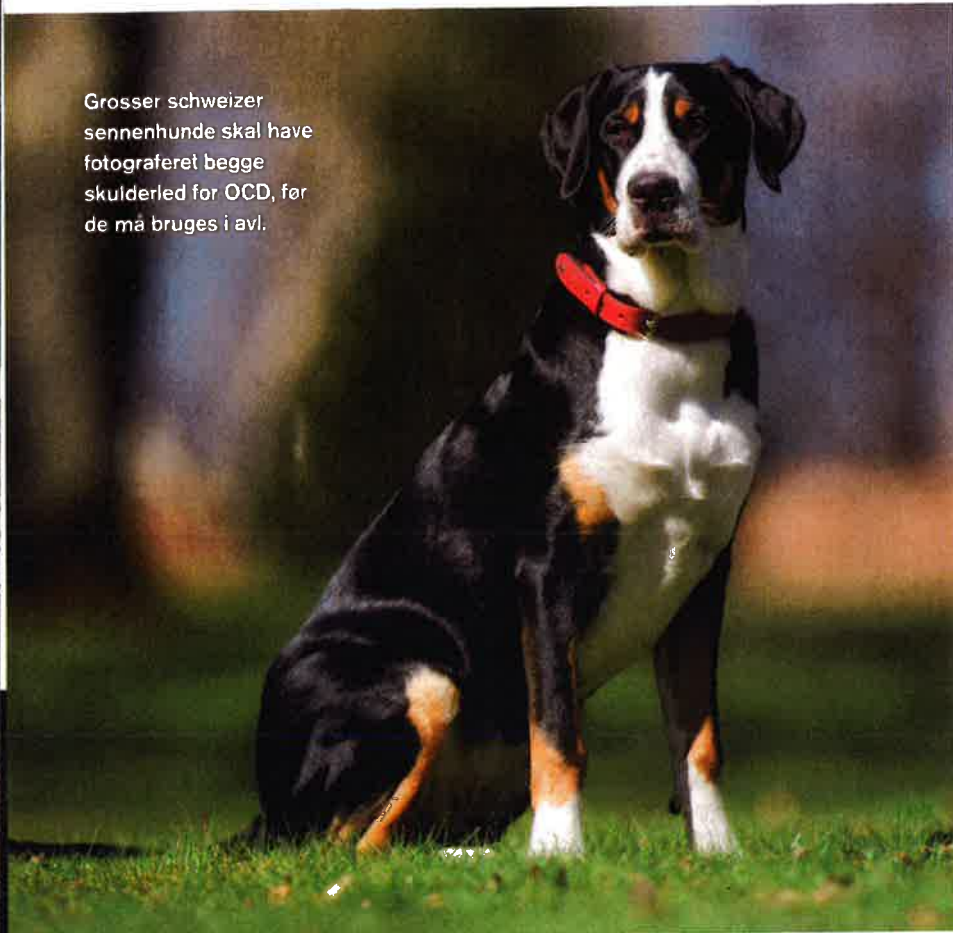
Race	HD-bedømmelser i alt	Fotograferingsprocent	A i %	B i %	C i %	D i %	E i %
Labrador	567	24,5	80,1	8,3	6,9	3,5	1,2
Schæferhund	464	27,6	64	17	10,8	6,5	1,7
Golden retriever	320	29,3	67,5	18,1	10	3,4	0,9
Berner sennenhund	123	55,9	63,4	13	9,8	11,4	2,4
Ruhåret høsehund	121	24,6	74,4	9,1	12,4	4,1	0
Border collie	115	38,9	73,9	15,7	5,2	3,5	1,7
Rottweiler	111	29,2	70,3	9,9	10,8	9	0
Broholmer	72	52,9	65,3	13,9	11,1	9,7	0

Tabel 2. Antal HD-bedømmelser, fotograferingsprocent samt fordeling af HD-status hos de racer, der har flest fotograferinger. Fotograferingsprocenten er beregnet som andelen af det gennemsnitlige registreringstal, set over de sidste 3 år.

Race	AD bedømmelser i alt	Fotograferingsprocent	0 i %	1 i %	2 i %	3 i %
Labrador	557	24,1	90,3	5,6	2,5	1,6
Schæferhund	455	27,0	81,8	11	3,5	3,7
Golden retriever	316	28,9	80,1	11,1	6,6	2,2
Berner sennenhund	126	58,3	77,8	9,5	9,5	3,2
Rottweiler	108	28,4	59,3	27,8	8,3	4,6
Border collie	93	31,4	97,8	1,1	0	1,1
Broholmer	71	52,2	74,6	16,9	2,8	5,6

Tabel 3. Antal AD-bedømmelser, fotograferingsprocent og fordeling af AD-status hos de racer, der har flest fotograferinger. Fotograferingsprocenten er beregnet som andelen af det gennemsnitlige registreringstal, set over de sidste 3 år.

Grosser schweizer sennenhunde skal have fotograferet begge skulderled for OCD, før de må bruges i avl.

SPØRGSMÅL TIL EN HUNDS STATUS

Hvis en hund har fået en bedømmelse, som giver anledning til spørgsmål, kan man bestille en samtale med en af bedømmerne for at få en faglig begrundelse. Denne mulighed gælder for såvel ejer som fotograferende dyrlæge og for både HD, AD og OCD. Hvis man ønsker at blive kontaktet af en af bedømmerne, skal man sende en mail til: hd-kons@sund.ku.dk. Mailen skal indeholde sagsnummer, spørgerens navn, telefonnummer, træffetid (så rummelig som mulig) samt en kortfattet beskrivelse af spørgsmålet.

” De nordiske landes røntgenbedømmere mødes to gange årligt for at diskutere faglige spørgsmål og se på røntgenbilleder.

Nordisk samarbejde om kvalitetssikring

De nordiske landes røntgenbedømmere mødes to gange årligt for at diskutere faglige spørgsmål og se på røntgenbilleder. Forud for hvert eneste møde gennemføres en slags "blindtest", der skal sikre, at bedømmelserne er så ensartede som muligt. Bedømmerne udvælger en bestemt race, og hvert land rundsender herefter ti HD-billeder og fem AD-billeder til bedømmelse i hhv. Danmark, Norge, Sverige og Finland (det vil sige i alt 40 HD-billeder og 20 AD-billeder to gange hvert år). Når HD-bedømmerne mødes, sammenligner de deres bedømmelser af de rundsendte billedsæt. I tilfælde af uenighed om en hunds status tager bedømmerne en faglig diskussion om det, mens de har billedet oppe på en fælles skærm. Såvel DKK som HD-bedømmerne er meget glade for ordningen, der har til formål at kvalitetssikre bedøm-

melserne. Så vidt vides er der ikke andre FCI-lande, der gennemfører den samme form for systematisk kvalitetssikring.

Nordisk Appelininstans

Hvis man er utilfreds med den bedømmelse, ens hund har fået, kan man sende en anke til Nordisk Appelininstans. Her bliver billederne vurderet af de andre nordiske kennelklubbers bedømmere, og ved behandling af danske ankesager medvirker de danske bedømmere naturligvis ikke. Det koster 700 kr. at anke en røntgenbedømmelse, men beløbet returneres, hvis hunden ændrer status fra "syg" til "rask". Det vil sige fra en HD-status C, D eller E (som er påvist) til en A eller B (som er fri), fra en AD-status 1, 2 eller 3 (som er påvist) og til en AD-status 0 (som er fri) eller fra en OCD-status påvist til en OCD-status fri.

” Når en sag er blevet afgjort ved Nordisk Appelinstant, ligger hundens status fast.

Ved bedømmelser i Nordisk Appelinstant indgår alle de billeder, der er taget af hunden, men bedømmerne kender ikke den tidligere status/bedømmelse.

Når en sag er blevet afgjort ved Nordisk Appelinstant, ligger hundens status fast. Man kan altså ikke fotografere hunden igen og få en ny bedømmelse. I 2016 er der behandlet 17 sager vedrørende danske hunde ved Nordisk Appelinstant (10 HD-sager, 6 AD-sager og 1 OCD-sag). I de 10 HD-sager fik syv hunde samme status, én fik en værre og to fik en bedre status. Den ene af de to med bedre status gik fra "syg" til "rask". For AD-sagernes vedkommende fik fem samme status og én fik en bedre status (og gik fra "syg" til "rask"). I den ene OCD-sag forblev status den samme.

Brug af hunde med HD eller AD i avl

Siden 2012 har det været muligt at bruge hunde med HD grad D eller

E eller AD grad 3 i avl. Det er ikke noget, DKK generelt vil anbefale, men der kan være særlige tilfælde, hvor en hund besidder en række andre egenskaber, der kan være værdifulde for racen. Avlspartneren skal altid være fri (HD grad A eller B, AD grad 0). Ved det første kuld er det opdrætterens eget ansvar at vurdere, om hundens forventede bidrag til racen vil være positivt. Hvis en hund med HD eller AD skal have mere end ét kuld, skal der først indsendes en ansøgning til DKK's Sundhedsudvalg med en evaluering af det første kuld. Evaluering skal indeholde HD- eller AD-resultater fra mindst halvdelen af kuldets samt en generel vurdering af kuldets kvalitet. DKK udsender automatisk en mail med oplysninger om denne evalueringsprocedure til opdrætteren af kuld, hvor den ene af forældrene har HD eller AD. Det er ikke mange hunde med HD eller AD der bliver brugt i avl. I 2015 var der 20 (14 med HD og 6 med AD) og i 2016 var der 23 (16 med HD, 6 med AD og 1 med både HD og AD).

Kun norske
råvarer

VOM

Hundemat fra hundefolk
til hundefolk

Se mere på:

www.vomoghundemat.dk

HVAD SKER DER, HVIS MAN HOLDER OP MED AT HD-FOTOGRAFERE?

Den 31. januar 2017 forsvarede de tre veterinærstuderende Gustav Sandin, Elin Olsson og Anna-Mi Wallin deres speciale på KU/SUND. Det spørgsmål, de ønskede at besvare i specialet, var, hvad der mon ville ske med hoftesundheden, hvis man holdt helt op med at HD-fotografere schæferhunde og labrador?

Til at besvare spørgsmålet har de brugt DKK's HD-data fra de sidste 10 år (2006-2015). Ved hjælp af disse data har de bl.a. set på udviklingen af HD-status over tid samt på udviklingen i opdrætternes valg af avlsdyr. Og begge dele er oplyftende læsning: Andelen af hunde med A-hofte er steget markant i begge racer, og især hos schæferhundene er der en klar tendens til, at opdrætterne i stigende grad vælger avlsdyr med A-hofte. Hos labrador har andelen af forældredyr med A-hofte været høj i hele perioden (se figur 1 og 2).

De studerende konkluderer, at selektionen af avlsdyr ville blive mere tilfældig og baseret på andet end hoftesundhed, hvis man holdt op med at HD-fotografere. Dermed vil man forvente, at fremgangen vil høre op og måske endda blive til tilbagegang. Endelig giver de studerende også brugen af HD-indeks en del af æren for fremgangen og anbefaler, at dette avlsredskab fremover vil vinde mere indpas, f.eks. som en del af racernes avlsanbefalinger.

Specialet kan læses i sin helhed på DKK's hjemmeside under "For opdrættere" - "Sundhed" - "DKK-støttede specialer". 🐾

”

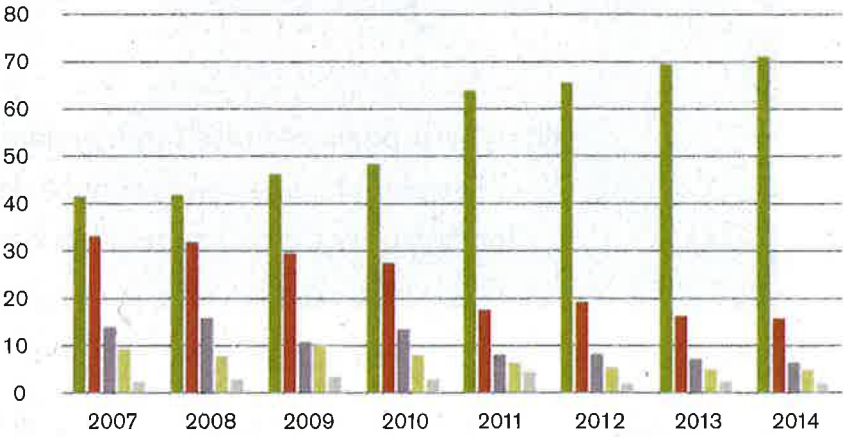
De studerende konkluderer, at selektionen af avlsdyr ville blive mere tilfældig og baseret på andet end hoftesundhed, hvis man holdt op med at HD-fotografere.

Schæferhundeopdrættere vælger i stigende grad avlsdyr med A-hofter, og det kan ses på HD-statistikken.

Figur 1: Fordelingen af HD-status hos schæferhunde født fra 2007 til 2014. Der er medtaget data frem til 2014, da det forventes at de hunde, der er født i 2014, har nået at få en status registreret i 2015 eller 2016. HD-status A og B betragtes begge som HD-fri, men det ses tydeligt, at andelen af A-hunde er steget markant.

■ A% ■ B% ■ C% ■ D% ■ E%

Figur 2: HD-status hos de schæferhunde, som opdrætterne har valgt at bruge i avl over en femårig periode. Der er en klar tendens til, at der benyttes flere avlshunde med A- og færre med B-hofter (figuren er lavet på baggrund af data fra specialet af Gustav Sandin, Elin Olsson og Anna-Mi Wallin).

● A ● B ● C

